

Rechtvaardigheid

... trouw en liefde omhelzen elkaar, recht en vrede begroeten elkaar met een kus, trouw bloeit uit de aarde op, recht ziet uit de hemel toe.

Psalm 85, 11-12, NBV 21

Getuigenis

Monica Cunha¹, een vrouwelijke mensenrechtenactiviste in Rio de Janeiro, is lid van het Netwerk van Gemeenschappen tegen Geweld, dat families ondersteunt van geliefden die door de staat zijn gedood.

Amnesty International's State of Human Rights in the World Report beschrijft de voortdurende straffeloosheid van Brazilië met betrekking tot politiegeweld en de toename van politiegeweld in het algemeen, specifiek in de staat Rio de Janeiro. Vorig jaar werden in het hele land meer dan 3.000 mensen gedood door de dienstdoende politie, een stijging van 37% ten opzichte van 2013, aldus Amnesty.

Als vrouwelijke activist gelooft Monica in de kracht van vrouwen om verandering teweeg te brengen. Ze benadrukt de uitdagingen waarmee zwarte vrouwen te maken hebben in de maatschappij en moedigt jongeren aan om zich bewust te worden van hun rechten en zich in te zetten voor sociale kwesties*. Haar boodschap aan jongeren die gefrustreerd zijn over de huidige situatie is om te begrijpen dat ze deel

---

¹ Vertaling: knip en plak in deepl, gratis op het internet.

uitmaken van de stad en de staat, en dat met bewustzijn en actie verandering mogelijk is. Monica benadrukt het belang van kennis en solidariteit in de strijd tegen onrecht en onderdrukking.

Mônica: Wij geloven dat een vrouw haar verhaal kan veranderen - ze kan veranderen. Hoe gebeurt dit? Door deze kennis te brengen, door die vrouw uit haar huis te halen, koffie voor haar te zetten en naar de radio te luisteren en haar te laten zien dat ze mondig kan zijn. Door haar een statuut te laten zien, de grondwet, en dat deze organen bestaan. Het laat haar zien dat ze eisen moet stellen. Het laat haar zien dat wij het publiek zijn. Het publiek is geen abstract iets, wij zijn het! Dit geld wordt uit onze zakken gehaald. En zo maakt deze vrouw het verschil, met haar zoon en haar man. Je moet het zoeken. Dat is het belangrijkste doel van Moleque en het netwerk.

Het plaatst deze vrouw in de frontlinie, maar deze mondige vrouw laat zich niet aanpraten door mannen of de maatschappij dat vrouwen alleen maar schreeuwen en vechten. Nee, vrouwen schreeuwen voor hun rechten, voor hun kinderen, voor hun mannen. Als een man gevangen zit, is het de vrouw die op bezoek komt. Als een kind in de gevangenis zit, is het de vrouw die op bezoek komt. Als een kind sterft, is de eerste persoon op de begrafenis de vrouw. Dus deze vrouw vecht voor haar rechten, voor haar bestaan.

En het verlangen, zoals ik al zei, is de kracht om opnieuw geboren te worden door kennis, want als deze vrouw haar rechten en opties begint te kennen, verandert ze. Ze doet dit niet alleen. Ze brengt een heleboel vrouwen bij elkaar: haar dochter, haar nicht, ze maakt koffie met iets lekkers en geeft alles door wat ze heeft geleerd. Ik denk dat deze ervaring van uitwisseling die we hebben fantastisch is. Ik vind het heel rijk dat een vrouw de kennis die ze heeft geleerd nooit alleen voor zichzelf wil houden - ze staat erop om het door te geven, zonder dat ze de persoon hoeft te kennen of een band hoeft te hebben! Ze staat bij de bushalte en jij huilt en zij is er!

RioOnWatch: En de uitdagingen?

Mônica: Kijk, de uitdaging is om vandaag de dag een vrouw te zijn in dit land. Altijd, niet alleen vandaag. Altijd. Vandaag de dag is het iets beter omdat we toegang hebben tot kennis. Dat hadden we vroeger niet. Toen werden we volledig onderdrukt door de vader, grootvader, daarna door de echtgenoot en zelfs door de zoon toen hij een man werd. Tegenwoordig niet meer. Vandaag gaan we voor onszelf. Er kan onderdrukking zijn, maar we gaan. We komen samen, we protesteren. Maar het is moeilijk om moeder te zijn, heel moeilijk. En vooral als zwarte vrouw is het nog moeilijker omdat de zwarte vrouw de kleur van haar huid heeft, wat rassendiscriminatie met zich meebrengt. In deze maatschappij is haar lichaam en haar zwarte huidskleur een nog grotere uitdaging. Elke dag moet je bewijzen dat je een zwarte vrouw bent, maar je werkt hard, je hebt rechten, je hebt het recht om te leven, om kinderen te baren, je hebt het recht om je kinderen op te voeden, je hebt het recht om te werken en een fatsoenlijk salaris te verdienen, je hebt het recht om betrokken te raken bij de politiek. Als zwarte vrouw is de uitdaging veel groter.

RioOnWatch: Wat is de belangrijkste boodschap die je zou geven aan een jongere die gefrustreerd is over de manier waarop dingen gaan of die geïnteresseerd is om zich in te zetten voor sociale kwesties?

Mônica: Ik denk dat deze tiener, deze jongere, moet begrijpen: Wat is dit voor plek? Welke stad is dit? Dat sommigen het wel kunnen en anderen niet? Waarom verbiedt de burgemeester of de gouverneur van Rio de Janeiro jongeren, kinderen en adolescenten die in favela's of de Baixada of de noordelijke zone wonen om naar de stranden van de zuidelijke zone te gaan? Waarom is dat? Waarom geeft de burgemeester opdracht om in Madureira en Ramos plassen te maken in plaats van stranden? Omdat hij aardig is en wil dat we plezier hebben? Nee, omdat ze een apartheid willen creëren.

Als deze jongeren het besef krijgen dat ze mensen zijn, dat ze rechten hebben, dat de stad en de staat van hen zijn, dan verandert er iets. Als mensen, vooral vrouwen, mondiger zijn en zich meer inzetten om een einde te maken aan deze scheiding, kun je er zeker van zijn dat we de macht zullen grijpen. Maar met bewustzijn, niet om de macht te grijpen, maar met bewustzijn.”

Bron: RioOnWatch, 9 maart 2016

EEN KIND IN HET MIDDEN (Ellen Zuidwegt-Dronkers - <https://creatiefkinderwerk.nl>)

Dit is tekenen of schilderen terwijl je vertelt. Dit kan heel eenvoudig aan de hand van de volgende aanwijzingen.

Benodigheden: Een stuk behangpapier, verschillende kleuren waterverf uit een tubetje/fles, penselen. óf een tekenbord en verschillende kleuren krijtjes. Van tevoren een gedeelte van de tekening maken (zie voorbeeld 1) Op voorbeeld 2 zie je wat je erbij tekent terwijl je vertelt; dit wordt in het verhaal aangegeven met de scheefgedrukte gedeelten tussen haakjes. Je kunt zelf kijken welke kleuren je gebruikt. Zorg dat alles van tevoren klaarligt, dat je er goed bij kan en de leden in de groep het goed kunnen zien. Sta er niet voor als je tekent, maar probeer wat aan de zijkant te staan. De tekeningen zijn eenvoudig, het is immers een schetsbord verhaal. Let erop dat je éérs het stukje erbij tekent en dán pas vertelt wat het is. Vaak reageert de groep er al op als ze zien wat het wordt. Je krijgt dan leuke interactie. Het woord 'belangrijk' is gemaakt van zgn. 'ladderletters'. Van tevoren schildert/tekent u een gele balk met daarin, met rode verf/krijt, de lijnen van de vakken. De ladderletters maakt u tijdens het verhaal af met rode verf/krijt. Eventueel kunt u met dunne potloodlijntjes van tevoren aangeven waar de strepen van de letters moeten komen.

Gebruik 3 verschillende kleuren voor de personen uit dit verhaal. Eén voor: Jezus, de leerlingen, en het kind.

1 Voorbeeld

2 Inleiding Houdt met de groep een gesprekje over het woord 'belangrijk'. Wat betekent belangrijk, wat is belangrijk, wie is belangrijk, waarom? Wat vinden de kinderen zelf belangrijk? Zouden de kinderen belangrijk willen zijn? Waarom? Hoe dan? Laten we eens gaan luisteren naar een verhaal uit de bijbel waarin we horen wat Jezus belangrijk vindt.

Verhaal

A

Op de weg loopt een man. (teken Jezus) Hij is niet alleen. Achter Hem aan lopen nog meer (teken de leerlingen) mannen. Ze zijn druk met elkaar aan het praten. Die ene man is Jezus. De mannen die achter Hem aan lopen zijn zijn leerlingen. Ze zijn al naar heel veel verschillende dorpen en steden geweest. Overal heeft Jezus van zijn Vader God verteld. Hij heeft zieke mensen beter gemaakt, verdrietige mensen getroost. Elke dag kwamen er héél veel mensen naar Jezus kijken en luisteren. Jezus is belangrijk, de mensen willen Hem van dichtbij zien en horen. De leerlingen waren er altijd bij en hebben alles goed gezien en gehoord. 'Wat fijn dat wij altijd dichtbij Jezus kunnen zijn', zegt één van de vrienden. 'Ja,' zegt een ander, 'Jezus is heel belangrijk, maar wij zijn zijn leerlingen, zijn vrienden. Wij zijn ook best belangrijk.' 'Ja, zeker,' zegt weer een ander. 'Ik denk dat ik wel één van de belangrijkste vrienden ben.' 'Hoe kun je dát nu zeggen! Waarom zou jij de

belangrijkste zijn, en niet ik of een van de andere?, zegt weer een andere leerling De leerlingen kijken elkaar boos aan. Ze beginnen een beetje (maak het woord 'ruzie' af) ruzie te maken. Ruzie over wie de belangrijkste is. Ze kijken eens naar Jezus die voor hen loopt. Hoort Hij wat ze tegen elkaar zeggen?

B

De mannen lopen verder. Even later komen (teken de leerlingen) ze bij het huis. 'Waarover waren jullie aan het praten toen we onderweg waren? Waarover waren jullie ruzie aan het maken?' vraagt (teken Jezus) Jezus. De leerlingen kijken elkaar aan. Ze zeggen niets. Ze (maak het woord 'zwijgen' af) zwijgen. Ze schamen zich, omdat ze ruzie hebben gemaakt. Ze durven niet tegen Jezus te vertellen wat er is gebeurd.

C

(teken Jezus) Jezus gaat zitten. 'Kom eens bij me,' zegt Hij tegen de leerlingen. (teken de leerlingen) Eén voor één komen de leerlingen bij Jezus staan. 'Wie de belangrijkste wil zijn,' zegt Jezus, 'Moet de minste willen zijn. Die moet juist iets voor een ander willen doen. Een ander (maak het woord 'dienen' af) dienen.' 'Jodah, kom eens bij me.' Jezus roept een (teken het jongetje) jongetje dat aan het spelen is. Jodah huppelt naar Jezus. Hij kent Jezus wel. Jezus is lief.

D

(teken het jongetje) Jodah gaat bij Jezus staan. (teken Jezus zonder armen) Jezus lacht naar hem, en slaat zijn (teken de armen) armen om Jodah heen. 'Kijk eens naar dit kind.' zegt Jezus. 'Wie uit liefde voor Mij zo'n kind ontvangt, ontvangt Mij. En wie Mij ontvangt, ontvangt mijn Vader, Die Mij gestuurd heeft.' Jodah kijkt Jezus aan. Hij begrijpt niets van wat Jezus zegt. Maar hij voelt wel dat Jezus van hem houdt. Jezus vindt hem (maak het ladderwoord 'belangrijk' af) belangrijk! De leerlingen kijken elkaar aan. Jezus vindt een klein (maak het woord 'kind' af) kind belangrijk? Als ze iets voor een klein kind doen, doen ze het eigenlijk voor God? Dát vindt Jezus belangrijk? Iemand helpen, voor iemand zorgen? Dan ben je belangrijk, als je dat doet? Als je de minste wilt zijn? Bij Jezus is echt alles anders, bij Jezus is het de wereld op z'n kop. De (teken de leerlingen) leerlingen moet nog veel leren.

Afsluiting

Kijk of iedereen het verhaal heeft begrepen. We hebben problemen, zijn ziek, moe, verdrietig... En toch- Hoe kunnen wij een ander helpen? Voor een ander zorgen?

CITAAT

Streef er niet naar om meer te hebben, maar om meer te zijn. (Dom Hélder Câmara)

LIED

Redemption Song (Bob Marley)

Oude piraten, ja, ze bestelen me;
Verkochten me aan de handelsschepen,
Minuten nadat ze me uit de bodemloze put hadden gehaald.
Maar mijn hand werd sterk gemaakt
Door de hand van de Almachtige.
We gaan voorwaarts in deze generatie
Triomfantelijk.
Waarom help je niet met zingen van
Deze liederen van vrijheid?
Want alles wat ik ooit zal hebben:
Verlossingsliedjes;
Verlossingsliedjes.

Bevrijd jezelf van geestelijke slavernij;
Niemand dan wijzelf kunnen onze gedachten vrij maken.
Wees niet bang voor atoomenergie,
Want niemand van hen kan de tijd doen stoppen.
Hoelang zullen ze onze profeten blijven doden,
Terwijl wij er naast staan en kijken? Ooh!
Sommigen zeggen dat het erbij hoort:
We moeten het boek compleet maken. Waarom help je niet met zingen van
Deze liederen van vrijheid?
Want alles wat ik ooit zal hebben:
Verlossingsliedjes;
Verlossingsliedjes;
Verlossingsliedjes.

Bevrijd jezelf van geestelijke slavernij;
Niemand dan wijzelf kunnen onze gedachten vrij maken.
Wo! Wees niet bang voor atoomenergie,
Want niemand van hen kan de tijd doen stoppen.
Hoelang zullen ze onze profeten blijven doden,
Terwijl wij erbij staan en toekijken? Ooh!
Sommigen zeggen dat het erbij hoort:
We moeten het boek compleet maken.

Waarom help je niet met zingen van
Deze liederen van vrijheid?
Want alles wat ik ooit zal hebben:
Verlossingsliedjes
Alles wat ik ooit zal hebben:
Verlossingsliedjes:
Deze liederen van vrijheid,
Lieder van vrijheid.

Voel je je soms machteloos? Wanneer?

Help 'het boek compleet te maken' en schrijf jouw strofe:

- *over wat jou en je vrienden gevangen houdt*
- *over wat je bevrijdt*
- *een aanmoediging om mensen vrij te laten zijn*

Schrijf een lijstje van dingen die anderen kunnen doen om jou vrij en vredevol te laten voelen.

Als je klaar bent, lees je alles nog eens en schrijf er dan jouw naam boven.

Doe uit dit lijstje wat je wil dat anderen doen en waar jij nog niet mee bezig bent. Kies deze mensen rondom jou. Zo maak je jouw omgeving vrediger en versterk je die vrede. Veel succes en alle goeds!